

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI 12
Vihanti huhtikuu 2009

Sukujuhlat 4.7.2009
Vihannin kotiseutukeskuksessa

Lehden sisältönä
Henkilökuvia suvun kädentaitajista

Werkasalon viimekesäiseltä sukuleiriltä. Vasemmalta Konsta Sydänmetsä ja Ippe ja Marjo Myllykangas Hanhinevojen kesämökillä Pyhäjoen Polusjärvellä. Leiristä enemmän sivulla 15. Ensi kesän leirillä tavataan, leirikutsu sivulla 3.

Kakkuja kekereihin

Sukujuhlamme huipentuvat kakkukekkereihin. Rakennamme kakkupöydän nyyttikestiperiaatteella. Niinpä pyydämme teitä, rakkaat sukulaiset, leipomaan sen parhaan, ihanan, suussa sulavan kahvikakunne ja tuomaan sen tullessanne sukujuhlille. Se voi olla taatelikakku, tiikerikakku, arabialainen tai vaikkapa kentakilainen. Tyyli on vapaa ja resepti voi jäädä salaiseksi, mutta suotavaa olisi, että kakku olisi vähälaktoosinen. Ilmoita aikeistasi 26.6. mennessä.

Kakkuterveisin: Helena Lahdenperä
p. 0400 599 473
helena.lahdenpera@mail.suomi.net

Tavataan ja tutustutaan

Lehdestä tulikin henkilögalleria, tarkemmin tutustutaan sukulaisiin, joiden ajatus kulkee ja kädet toimivat, jotka ovat monella tavoin taitavia – ovat olleet koko ikänsä. Laajennetaan tuttavapiiriä sitten heinäkuussa Ukonkantissa – sukujuhlat ovat tulossa. Tavataan ja tutustutaan juhlissa.

Tässä lehdessä

Kutsu sukujuhlille ja vuosikokoukseen	3
Metsätähti kukkii yhä, Eeva Heilala	4
Monitaitoinen sähköinsinööri, Elias Verkasalo	6
Sakuroista se alkoi, Kaisu Klemetti	8
Seppo Ilmarisen sukua, Pentti Lumiaho	10
Valokuvista	12
Jussi pätkättää taas	14
Uhtuankantti vetää Verkasaloja	15
Internet ja sukuseura	16

Seuran hallitus 8.7.2006

Puheenjohtaja Pekka Verkasalo 050 5553 295 Haukantie 38 04320 Tuusula pekka.verkasalo@kolumbus.fi	Varapuheenjohtaja Ilkka Verkasalo 040 5817 912 Verkaperäntie 195B 86360 Ilveskorpi ilkka.verkasalo@kotinet.com
Eija Hanhineva (08) 281 278 Tinatie 6 86400 Vihanti eija.hanhineva@vihanti.fi	Juhani Mikkela 0400 921 953 Suksitie 4A 3B 93400 Taivalkoski juhani.mikkela@oulu.fi
Minna-Mari Myllykangas 044 0777 847 Pulkkilantie 18A 92600 Pulkkila minnamari.myllykangas@gmail.com	Sihteeri Petri Verkasalo (08) 480 108 Iisakintie 13 85410 Sievi p.verkasalo@omanetti.fi

Tervetuloa Verkasalon suvun 7. sukujuhlaan Vihannin kotiseutukeskukseen lauantaina 4.7.2009

9.00 Ilmoittautumien Vihannin kotiseutukeskuksessa Ukonkantissa
9.30 Hartaushetki Vihannin kirkossa
Seppelten lasku sukuhaudalle ja sankarimuistomerkillä

11.30 Pääjuhla Ukonkantissa alkaa

15.00 Werkasalon Sukuseura ry. sääntömääräinen vuosikokous

Ennakoilmoittautuminen 12.6. mennessä

Erityisesti ruokailun ja kahvituksen vuoksi pyydämme ilmoittamaan osallistujat 12.6. mennessä joko **kirjallisesti, sähköpostilla tai seuran kotisivujen kautta.**

Postitse Juhani Mikkela Suksitie 4 A3B
93400 Taivalkoski
Sähköpostilla juhani.mikkela@gmail.com
Seuran kotisivuilla <http://suvut.genealogia.fi/verkasalo>

Osallistumismaksu

Aikuisilta 10 euroa, maksetaan juhlapaikalla, lapset ja opiskelijat ilmaiseksi.

Juhlan ajaksi on lapsille tarjolla valvottua toimintaa

Kokouskutsu Werkasalon Sukuseura ry:n vuosikokoukseen

Werkasalon Sukuseura ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään Vihannin kotiseutukeskuksessa, Ukonkantissa lauantaina 4.7.2009 kello 15.00. Kokouksessa käsitellään sääntöjen mukaiset asiat.

Werkasalon Sukuseura ry:n Hallitus

Tervetuloa sukuleirille Vihannin kotiseutukeskukseen 2.7. – 3.7.2009

Werkasalon sukuseura järjestää sukuleirin myös ensi kesänä. Ensisijaisesti on tarkoitus tutustua toinen toisiimme. Leirille ovat tervetulleita kaikenikäiset. Voit tulla yksin tai yhdessä, esimerkiksi isovanhemmat voivat ottaa mukaan perheensä nuorimpia, kummit kummilapsiaan, serkut serkkujaan.

Alustavasti leiriä varten on varattu Vihannin kotiseutukeskuksen tutut tilat torstaista klo 12.00 alkaen ja sukujuhlin päättyen. Sukuseura maksaa leiri- ja majoitustilojen kustannukset. Muut kustannukset kerätään leiriläisiltä leirin alussa.

Ilmoittautumiset pyydämme 12.6. mennessä. Ilmoittautua voi puhelimitse, sähköpostilla tai kirjeellä. Mainitkaa mahdolliset ruokavaliot ilmoittautumisen yhteydessä.

Toivomme saavamme ehdotuksia ja toivomuksia leirin sisällöstä ilmoittautumisen yhteydessä. Lisäksi toivomme aikuisia vastuuhenkilöitä käytännön järjestelyihin sekä ideoimaan ja ohjaamaan leirituokioita. Leirin sisältöä suunnittelemme ilmoittautumisen jälkeen, kun osallistujien määrä, toiveet ym. ovat tiedossa. Sukujuhlissa on tarkoitus esittää näytelmä, joka liittyy suvun historiaan. Leiriläisten on mahdollista osallistua näytelmän harjoitteluun ja esittämiseen.

Sydämellisesti tervetuloa!

Eija Hanhineva
Tinatie 6
86400 Vihanti
044-0964 514
eija.hanhineva@vihanti.fi

Minna-Mari Myllykangas
Pulkkilantie 18A
92600 Pulkki
044-0777 847
minnamari.myllykangas@gmail.com

Täällä on vielä ihmisiä
jotka ottavat lakin päästään
seisoessaan ovensuussa.
Ihmisiä, jotka polvistuvat
ehtoolliselle napa peitetynä,
sanovat sanottavansa
kokonaisilla lauseilla,
kiirehtimättä
lopettelevat töitään.

Kuule, sanon miehelle, kuule,
mutta ei se kuule, sillä on kiire,
meiltä on ohi se aika
kun rakkaus oli päällimmäisenä.
Minä muistan miten kylmäsi
ensimmäinen halla.

Kesken astiainpesun
vaimo sanoi miehelleen:
kun täytän seitsemänkymmentä,
petän sinua
etkö kuule, petän.

Metsätähti kukkii yhä – Eeva Heilala

Kun Eeva Heilalan esikoisrunokirja "Hyvä on maa" vuonna 1976 ilmestyi, se oli poikkeuksellinen esikoinen sekä arvostelu- että myyntimenestyksensä takia. Kriitikoista se oli runovuoden suurin ilonaihe ja yllätys. Lukijoiden mielestä runoilija puhui arkisista asioista, mutta teki niistä taidetta. Ehyeksi ja kokonaistunnelmaltaan ainutlaatuiseksi koettu kokoelma ylsi peräti neljään painokseen, mikä on harvinaista suomalaisilla runomarkkinoilla. "Hyvä on maa" oli vuoden paras esikoinen ja sai sellaisena J.H. Erkon palkinnon.

Vuonna 1934 Paavolassa syntynyt, siellä varttunut ja koko elämäntyönsä tehnyt Eeva Heilala hämmästytti kirjalliseen maailmaan ilmestyessään myös poikkeuksellisella taustallaan. Hän oli neljän lapsen äiti ja maalaistalon emäntä eikä mikään runotyttö. Hänen runoilijan otteistaan huomasi kuitenkin, että hän oli paitsi paljon lkenut myös runsaasti runon sarkaa viljellyt.

**Ei se sitä tarkoita
vaikka on syrjässä syntynyt
ja naapuriin naitu
että koko ikänsä on
säkki päässä sätkyteltävä.**

Eeva Heilalan lapsuudenkodissa luettiin paljon. Vaikka heillä ei paljon kirjoja nykyisen mittapuun mukaan ollutkaan, ne olivat arvossa. - Ajatuksissa pääsee kauas arjen taakse, lukemalla vielä kauemmaksi, Eeva Heilala on joskus todennut. Nimenomaan tulevan runoilijan isä kannusti katrastaan kirjojen pariin. Hän kehotti myös ajattelemaan itsenäisesti, kartta-

maan joukkojen mukana kulke- mista. Runoilija muistaa edelleen ensimmäiset lukukokemuksensa. Hänen oli helppo samaistua Sally Salmisen pohjalaistyttöön Katriinaan, joka vietiin Ahvenanmaalle kalastajan vaimoksi punaisten, vihreiden ja sinisten omenien houkuttelemana. Siihen maailman aikaan Ruukissakaan ei omenia kasvanut.

Aivan tyhjästä 42 -vuotias Eeva Heilala ei runoineen ilmestynyt: ensimmäiset säkeensä hän oli kirjoittanut jo 12-vuotiaana. Sittemmin hänen runojaan oli julkaistu mm. Parnassossa ja teoksessa "Teema 73", miltä ajalta hän muistelee lämmöllä edesmennyttä Yleisradion Juha Virkkusta. Tämä "löysi" hänet Nuoren Voiman Liiton kilpailusta ja ohjasi eteenpäin. Arki maalaistalon tyttärenä jarrutteli kuitenkin tuolloin vielä hänesä olevaa runoilijaa.

Heilalan runot eivät ole koskaan syntyneet pakolla, runokuvia on putkahdellut mieleen maatalon töiden lomassa, milloin metsässä, milloin unen rajamailla illalla. Jos hän olisi saanut käydä kouluja, hänestä olisi kuitenkin tullut runoilija. Kohtaloaan ei voi välttää. Aiheet vain olisivat olleet erilaiset.

**Jos en olisi tässä ja nyt,
ehkä kirjoittaisin eri tavalla.
Ottaisin kantaa
maailman kahteensataan mil-
joonaan aliravittuun,
Irakin kohtaloon,
Neuvostoliiton hajoamiseen.
---Mutta minä olen nyt ja tässä
eikä sipuleita kuoriva
itke maailman
vaan sipulien väkevyyden
tähden.**

Sukujuhlassa tapaamme Eeva Heilalan. Hän lukee Ukonkantissa runojaan uusimmasta kirjastaan "Tässä iässä"

- Kyky kirjoittaa on myötäsyttyistä, hän on jossakin haastattelussa todennut. Kirjoittamista voi toki hioa – ja opiskellakin, mutta pohjimmiltaan se on syntymälahja. Joskus kyllä taakkakin itse luomisprosessi on eräänlainen häiriötila, josta ei pääse eroon ennen kuin runon on pannut paperille. Tämä on ilmeisesti jonkinlainen valuvika ihmisessä. Kun haluaisi tehdä kaikkea mukavaa, mutta pitääkin ruveta rustaamaan runoja. Ei ole hauska nousta sängystä kesken unien kirjoittamaan säkeitä muistiin. Nuorempana runo pyysi mielessä pitempään. Nykyisin hänen tyynynsä alla on aina kynä ja paperia.

Koottujen runojen esipuheen kirjoittaneelle Orvokki Vääriskoskelle Eeva Heilala on todennut: Arjesta kirjoittaminen ei ole helppoa, arki on niin raskasta, niin todellista, lyryisyys on vaarassa. Ja runon on helähdettävä, muuten se ei mielestäni ole runoa.

Esikoisteoksen ilmestymisestä on nyt kulunut yli kolmekymmentä vuotta. Runoja on tullut julkisuu-teen epätasaiseen tahtiin. Kaksi vuotta esikoiskokoelmasta ilmestyi ”Tuhat koivua” (1978) ja heti seuraavana vuonna ainoa proosateos ”Kylvöaika” (1979). Kahdeksan vuoden vaikenemisen jälkeen tuli ”Hellyys ei ole hukassa” (1987). Tällä vuosisadalla ovat ilmestyneet ”Kirje maalta, kootut runot” (2000), ” Punaposkipuolukoita, valitut runot” (2003) ja ”Omenat omasta puusta” (2006). Tänä keväänä ilmestyy kokoelma ”Tässä iässä”. Sen kaikki runot ovat uusia. Pitkiin vaikenemisiin on saattanut olla synnä kustannustoimitaja Matti Suurpään lähtö Tam-
mesta. Hän osasi oikealla tavalla kannustaa. Hänen ja pohjoisesta tulleen Eeva Heilalan välille muodostui erityinen suhde.

- En ole koskaan lukenut runojani etukäteen kenellekään. Yleensä kukaan muu kuin kustantaja ei tiedä suunnitelmistani. Vaikka Verkasalo-sukuun kuuluva aviomies Veikko on toimittaja, runoilija arvelee, ettei tämä lukisi hänen tekstejään edes pyynnöstä. – Meillä eivät kirjoitukset ole naimisissa keskenään.

Eeva Heilalan runoja lukevat myös miehet ja kaupunkilaiset. Myös kriitikoissa on paljon miehiä. Runoilijana häntä on verrattu moneen miesrunoilijaan: siinä missä Timo Pusa kuvaa kotkalaista tehdasmiljöötä, Heilala antaa kasvat maaseudulle. Arkisten laatukuvien maalareina he ovat molemmat mestareita. Yhtäläisyyttä on löydetty Heilalan ja P. Mustapään välillä. Sellaiseenkin mestariin kuin Lauri Viita Ruukin runoilija on rinnastettu. Sanotaan, että Eeva Heilalan runous on hyvin uhmannut aikaa.

Eeva Heilalan runojen ajallinen perspektiivi on pitkä. Maaseudun arki ja arvot, naisten raskas työ ja rajallinen elämänpiiri sekä rakennemuutos toistuvat kokoelmasta toiseen. Runojen keskeisten teemojen voi kuitenkin sanoa olleen valmiina ensimmäisestä kokoelmasta lähtien. Painotukset ovat vain muuttuneet. Runoilijan vanhetessa ja ympäristön muuttuessa yhteiskunnalliset aiheet ja kriittisyys nykyistä maailmanmenoa kohtaan ovat lisääntyneet ja Heilalan huomautukset terävöityneet.

**Pääministeri on kääntänyt
leveän selkensä pohjoista
kohti**

**ei hän tiedä ettei tällä
korkeudella ole kohta muita
kuin joutenolevia
tai puitakerääviä.**

**Suomi-neito seisoo
hoitamattomin hiuksin
aivan paljas yläosa sillä on
alapäässä asiakkaat
lisääntyvät
sellainen siitä raukasta
on tullut.**

Epäilemättä runoilija on vakavoitunut vuosien saatossa. Mutta hänellä on pohdiskelevaa huumoria, joka usein kohdistuu häneen itseensäkin. Hänen runonsa ovat tunnetusti melkoisia tirkistysreikiä maalla elävän runoilijan arkeen, vaikka hän ei haluakaan riisuutua medialle.

Jokainen Heilalan runoja luke-
nut tietää hänen läheisen suhteensa metsään. Runoilija on vaeltanut siellä aina mielellään, poiminut kesällä kukkia ja syksyisin marjoja, mutta aina runoihinsa säkeitä.

**Moni kyynel kuivuu tuuleen
moni tuska kävelee metsään.**

Metsää hän ei ole koskaan osannut pelätä. Hän sanoo tuntevansa sen verran suomalaista kirjallisuutta, että tietää: karhulle ei kelpaa vanha nainen.

Kolme vuotta sitten ilmestyneen ”Omenat omasta puusta” – kokoelman keskiössä ovat vanhennevat ihmiset. Heilala, joka on

aina kirjoittanut rohkeasti, kirjoittaa nyt entistä rohkeammin ja henkilökohtaisemmin. Hän päättää ajatuksiinsa elämän rajallisuuden ja kysyy: mitä tämän jälkeen. Tuonpuoleinen mietityttää. Mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen?

**Mihin minä täältä, mihin me
kaikki kun tähtien ovilla
pitävät vartiota tutkijat ja tie-
demiehet
mihin me täältä huolien maa-
ilmasta
jos lapsuus on saduton
unelmat riisutaan
usko kivitetään.**

Mutta ennen kuolemaa on ikään-
tyminen.

- En minä vanhuutta pelkää, vaan vanhuksia, Eeva Heilala, 74, tunnustaa. - Katkeria vanhoja naisia on kuitenkin paljon. Minä en halua juonittelijaksi enkä möykkääjäksi. Mutta jotain on pahasti vinossa, jos ikäihmisten täytyy taistella heille kuuluvista eduista. Se olisi nuorempien tehtävä.

Eeva Heilala meni naimisiin 21-vuotiaana. Hän sanoo olleensa uhkarohkea kun suostui taloon, missä oli kolme vanhusta. Aina se ei ollut helppoa. Kaksi vanhuksista kuoli kotona. Mutta kaikki neljä lasta kasvoivat kiinni ikäihmisiin, tykkäsivät heistä ja oppivat arvostamaan.

- Minun mielestäni on jonkinlainen saavutus elämässä, että hoitaa vanhukset loppuun asti, Eeva Heilala pohtii.

**Ei lapsuus lopu kaksivuotiaana
eikä viisissätoista.
Se loppuu
kun kaikki on vain totta.**

**Siitä on jo kauan
kun minuun meni metsätähti
ja yhä se kukkii.**

Viimeinen runo on vuodelta 1976, mutta metsätähti kukkii yhä.

Anna-Liisa Mikkilä
Kuva: Tammen kuva-arkisto/Kaisa Reponen

Lukioaikana Elias opiskeli ja harrasti asioita, jotka tähtäsivät kohti diplomi-insinöörin opintoja Helsingissä. Nuorena tehty selvä ammatinvalinta helpotti myös lukio-opiskelussa keskittymään ammatin kannalta tärkeisiin asioihin.

Monitaitoinen sähköinsinööri – Elias Verkasalo

Hyvinkäällä rakensin naapuritalon Juhan kanssa puhelulinjan talojen yläkerrasta toiseen. Elettiin 1950-lukua. Puhelinkoneet olin saanut sedältäni Elialta. Aikaisemmin nämä puhelimet olivat palvelleet tiedonvaihtoa Katajamäen vintiltä Hautamäen tupakammariin, jotka olivat Raudaskylän lukiolaisten asuntoina. Lukiossa opiskellessaan oli setäni Elias vetänyt muutaman sadan metrin puhelulinjan asuntoloiden välille ja rakentanut ja asentanut nuo puhelimet yhteiseen käyttöön.

Eivät puhelimet kuitenkaan olleet ensimmäisiä ”insinöörihommia” Eliaan elämässä. Kotona Vihannin Lehtosaarella hän oli rakentanut radioaaltoista käyttövoimiansakin saavan paristottoman kidekoneen, jolla pystyi kuuntelemaan radio-ohjelmia. En-

nen kuin sähkö saatiin Lehtosaareen, oli siellä käytössä tuulella toimiva sähkögeneraattori, jota Elias huolisi ja josta hän sai myös harrastuksiinsa sähkövirtaa. Verkkokäyttöisen radion rakentamisen jälkeen Eliaasta tuli kylän radioiden korjaaja.

Pikkuveli Yrjö oli lukemassa Tarzan-kirjaa ja kun lukeminen jatkui tauon jälkeen Yrjö ihmetteli useamman sivun ajan miten Tar-

Lukiolainen harrastus
Elias ilmassa

zan oli alkanut puutarhanhoitajaksi. Elias oli vaihtanut Tartzan-kirjan kansipaperin puutarhanhoitokirjan päälle. – Pojat on poikia

Raudaskylän Lukiota kertova kirja ”Virran tuomaa Virran viemää” vuodelta 2002 kertoo myös Eliaan muista harrastuksista ja ajanviettotavoista. Kirja on lukion vuoden 1951 ylioppilaiden luokkakokouksen idean tuloksena tehty koulukuvaus, johon useat kyseisen vuoden ylioppilaat ovat kertoneet kouluajoistaan. ”Pesäpallo oli suosittu peli vaikka sitä kuulemma jonkinlaisena syntinäkin pidettiin... Mieleen jäi myös Elias Verkasalo vikkeliäliikkeisenä polttajana ja siepparina ja myös kovana heittäjänä.” Lukion pojat kävivät salaa pelaamassa myös Ylivieskan Kuu- laa vastaan, ja kun Kalajokilaakso-lehti oli kiinnostunut vierailevasta voittoisasta joukkueesta, kertoivat pojat olevansa Raudaskylän Sisu -niminen joukkue. Lukiossa pojat harrastivat liikuntana myös voltteja ja rakensivat ihmispyramideja, joista löytyy kuvia lukion kirjasta: Elias on mukana kuvissa – kaikki aika ei siis kulunutkaan Elialta puhelimien, radioitten ja sähkön parissa.

Voimistelutaidoista ja ketteryudesta kertoo myös Eliaan Lehto-

*Esipuhe kirjasta Virran tuomaa
Virran viemää
Kirjan synty, Ilmarinen eläkkeelle*

Harmistui jo miesi musta
käänsi päätä, väänsi suuta:
”Miks´ ei synny Kirja uusi
kohtaloista koulukansan
vaikk´ on tiot ilmi saatu
Suomen suurilta saloilta
virran vuolaan rantamilta
Raudaskylän raitin päistä
uumenista arkistojen.”

”Loitsutko lie vanhanlänät,
vaiko maahisten kiroomat
kun ei synny Kirja uusi
taivu myötäen metalli.”

(Väinämöinen riensi apuun)

”Et sä poikani poloinen
maammon armaan kasvattama
ymmärrä nyt uuen päälle
päälle uuen ja modernin.

Nyt on aika uutten taikain
uutten loitsuin aikakausi
Aika on mikrojen menevä”

”Kuulehan sä Väiski. Mä kävin
Hesas´ opintomatkal´ ja täy-
vennyskoulutukses´ niin kun sä
käskit. Enkä mä viitti enää mi-
tään nelipolvist´ trokeeta laske-
tel´ enkä kirjokansii kalkutel´ Mä
löysinki sielt Hesast´ työnanta-
jallein niin tosi pätevä projekt-
päällikön, ettei mun tarvi enää
kilkutel´ eikä kalkutel´. Se osaa
tekstinkäsittelyt ja taitot sun
muut uuvat mikrokatkutukset ja
koko uuen luokkakirjan loitsut
kun tyhjää vaan. Mää meenki
sit vaan pankolle makailleen.

Elias Verkasalo

saaren ranteelle rakentama rekkitanko, jossa Elias (ja veljensä) opettelivat kiepit ja kiintopyörähdykset. Muistan itsekin pyörineeni tuolla rekillä.

Elias oli tekemässä tuota mainitua Raudaskylän Lukion kirjaa. Tietokoneiden tuntijana hän sai kirjoittamisen lisäksi vastuulleen kirjan koko tekniseen toteuttamiseen (kirjoittamisen lisäksi). Kirjan tekemisen ongelmista ja Eliaan pulppuavasta runosuonesta kertookon pari otetta Eliaan tekemästä kirjan esipuheesta Kalevalan malliin.

Suunnitelmiansa mukaisesti lukion jälkeen Elias pyrki ja pääsi Teknilliseen Korkeakouluun opiskelemaan sähköinsinööriksi.

Yhdistetään vielä insinööri ja musiikki. Lukioaikanaan Elias hankki ylimääräistä laulunopetusta muutaman tunnin verran, jonka perimmäisenä tarkoituksena oli esiintymiskynnyksen madaltaminen. Oli noista tunteista varmaan muutakin hyötyä: Elias olisi päässyt laulukokeiden jälkeen Polyteknikkojen kuuroon, mutta aika ei riittänyt kaikkien asioiden harrastamiseen. Kotonaan Lehtosaaresa Elias varoi laulamasta muiden kuullen sen jälkeen, kun pikkuveli Eero oli kertonut Eliaan komeasta lauluäänestä. Eero oli kuullut Eliaan laulavan Kesärantaa kyntäessään niin voimakkaalla äänellä, että se oli erottunut traktorinkin pauhun yli.

Korkeakouluopiskelun loppuvaiheessa Elias huomasi lehdestä, että erääseen sairaalaan oli

toimitettu uusi röntgenlaitteisto, jollaisista hän oli lukenut hankkimastaan kirjasta. Hän kysyi töitä röntgenlaitteita toimittavasta yrityksestä ja oli saman tien kyntämässä elämänsä työsarkaa. Sairaalaelektronikka ja sen tuotekehitys takasivat hänelle hyvän leipäpuun. 1960-luvun alkupuolella yliopistomaailmaan tulivat tietokoneet, ja koska tekniikka kiinnosti, niin tietokoneiden ja sairaalaelektronikan yhdistäminen oli täysin luonnollinen tuotekehityksen suunta Eliaalle. Työpaikkana oli tuolloin Valmetin Instrumenttitehdas, jossa Elias 1972 aloitti kotimaisen röntgengeneraattorin kehittämisen. Kun samaan aikaan maailmalla julkaistiin ensimmäiset mikroprosessorit, ne liitettiin välittömästi mukaan suunnitelmiin – syntyi maailman ensimmäinen tietokoneohjattu röntgengeneraattori. Maailman suuret röntgenlaitteiden valmistajat olivat tuotekehityksessään ja toteutuksissaan paljon jäykempiä ja yli viisi vuotta hitaampia kuin pieni ja ketterä Valmetin Instrumenttitehdas.

Röntgenlaitteiden lisäksi työalue laajeni kaikkeen sairaalatekniikkaan kun Elias siirtyi Valtion tekniseen tutkimuskeskukseen vastaamaan kaikesta sairaalakäyttöön sovellettavan pääosin kuvantamistekniikan laadusta. Sairaaloiden laatutekniikassa Suomi on ollut eturintamassa maailmassa.

Vihannin Kotiseutuyhdistyksessä oli 1960-luvulla suunnitelmat talomuseon perustamisesta. Vuonna 1977 tarjottiin vihantilaisil-

le uuta ajatusta talomuseon toteuttamiseksi suunniteltua laajempaan kokonaisuutena. Eliaan kiinnostus kotiseututyöhön tuotti suunnitelman Kotiseutukeskuksen rakentamisesta Vihantiin. Vihannin kunta suhtautui myönteisesti Kotiseutukeskuksen toteuttamiseen ja Eliaan hahmotelmat alkoivat toteutua.

Vuonna 1991 pidettiin Kotiseutukeskuksessa Verkasalon Sukuseuran perustava kokous ja suvun kesäjuhlat. Sukuseuran perustamisen toimeenpanijana ja käytännön asioiden selvittäjänä on Eliaalla ollut ratkaiseva osuus. Seuran perustamisesta on kerrottu kirjassa Verkasalot, Vihantilainen talonpoikaissuku.

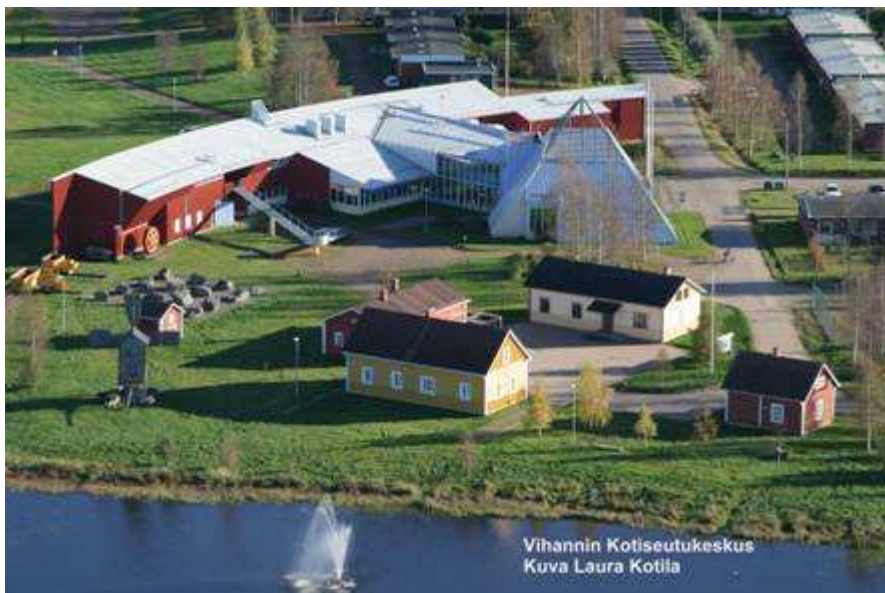
Eläkeläisenäkään Elias ei päässyt (eikä halunnutkaan päästä) irti röntgenlaitteista. Hän veti Suomen Radiologiyhdistyksen projektin, jolla hankittiin ja toimitettiin juuri uudelleen itsenäistyneeseen Viroon Tarton Maarjamoisan sairaalaan ajanmukainen ja pääosin suomalainen läpivalaisutkimuslaboratorio. Projektin kuului myös röntgen-alan koulutus 100-sivuisine opintomonisteineen virolaisille röntgenhoitajille. Radiologian historian kokoaminen ja tuottaminen on myös ollut eläkeläisen hommana. Kiinnostus kaikkeen tekniikkaan koko elämän ajan on tehnyt Eliaasta myös nykyaikaisen kotimikrojen asiantuntijan. Harrastuksia ja töitä hänellä riittää.

1950-luvulla Eliaan käydessä meillä kylässä, oli hänellä mukana yksinkertaisen näköinen pieni laatikko, josta lähti muutama johto. Laatikossa oli ilmeisesti patterit ja jonkinlainen laskuri. Ihmeellisin asia oli kuitenkin johtojen päässä oleva ”nipistin”, joka laitettiin korvalehteen kiinni. Laskuri laski sydämenlyönnit minuutissa. Laite taisi olla ensimmäinen suomalainen sykemittari. Transistori oli juuri tullut markkinoille.

Monitaitoinen sähköinsinööri.

Lähteinä

kirja: Virran tuomaa Virran viemää haastattelut: Elias Verkasalo, Eero Verkasalo ja Yrjö Verkasalo
Koonnut Pekka Verkasalo

Sakuroista se ura alkoi – Kaisu Klemetti

Nimittäin graafisen suunnittelijan Kaisu Klemetin ura. Meni kuitenkin kauan ennen kuin hän itse edes tiesi, mitä graafinen suunnittelu on. Tie taiteilijaksi on ollut suora, mutta samalla kuin veteen piirretty viiva. Ei mikään itsestään selvyys.

Paavolassa 8-lapsisen perheen kuopuksena 1946 syntynyt Kaisu Klemetti ilmaisi itseään piirtämällä jo pienestä pitäen. Paavolan Rankisella Päätalon pirtinpöydän äärestä on pitkä matka mm. Nesteen, Sosiaali- ja terveyshallituksen, Suomen Kuntaliiton, Maa-seudun sivistysliiton ja monen muun yritystunnuksen suunnittelijaksi ja lopulta jopa maailman kauneimman postimerkin luojaksi 2002. Sakuroilla intohimoisesti värittävä pikkutyttö ja postimerkin väliin mahtuu liki puoli vuosisataa.

Sovimme Kaisun kanssa tapaamisesta Stockmannin kellon alla, paikassa minne sadat ihmiset tulevat päivittäin tapaamaan tuttuja ja tuntemattomia. Kumpia me kaksi Werkasalon sukuseuran jäsentä olemme? Tietävästi emme ole koskaan tavanneet. Vai olemmeko? Joka tapauksessa paikalle tultuani katseeni pysähtyy helposti Kaisuun. Puhelimesta on käynyt ilmi, että Kaisun isosisko Maiju oli 50-luvulla luokkatoverini Oulaisten yhteiskoulussa. Minä en silloin tiennyt Maijua sukulaisekseni, ei Maijukaan minua. Jotain tuttua Kaisussa nyt on. Kasvojen muotoko? Poskipäätkö? Ne tuovat mieleeni isosiskon. Mutta millainenhan Maiju nyt olisi? Enhän minäkään ole enää se 50-luvun tyttö. Mutta ensi vaikutelmaksi Kaisusta jää se, että olemme tavanneet aikaisemmin. Sukukokouksessako Vihannissa?

Tuttuuden tunne seuraa minua noustessamme tavaratalon yläkerrokseen kahvilaan. Kaisu järjestää meille tottuneesti tarjoilun. Lieneekö taito perua lapsuudesta? Vai onko järjestelmällisyys perua mainostoimistovuosilta?

Sielläkin joutuu jossain määrin "emännöimään".

Kaisu on lähdössä muutaman päivän päästä Uuteen-Seelantiin, missä hän on jo vuosikausia viettänyt puolet vuodesta elämänkumppaninsa kanssa. Perhokalastanut. Nyt hän pitää minulle, joka en koskaan ole edes matoa ongenkoukkuun saanut, pienen luennon harrastuksestaan. Uutta Seelantia pidetään kuulemma perhokalastajien paratiisina.

Tavatessamme lokakuun lopussa Kaisu on elämänsä yhdessä taitekohdassa: työelämä on jäämässä lopullisesti taakse, eläkevuodet houkuttavat edessä. Maalaaminen olisi eläkepäivien hyvä harrastus. Sen sanottuaan

Kaisu lisää heti, että onhan hän toki elämänsä aikana maallanut, osallistunut yhteisnäyttelyihin. Hänen jättämästään C.V:sta luen myöhemmin, että Vihannin kotiseutukeskuksen lisäksi hänen töitään on nähty paitsi Helsingissä, myös Englannissa ja Yhdysvalloissa. Lontoon näyttely oli merkittävien suomalaisten graafisten suunnittelijoiden yhteisnäyttely. Ensimmäinen näyttely, johon hän 1975 osallistui, oli kuitenkin Nivarpään Ateljeessa Kuhmoisissa. Kaisun

opettajaksi valmistunut sisar Raili Nivarpää on akvarellisti, jonka aviomies on taidemaalari Jouko Nivarpää.

Kaisu on ollut poikkeuksellisen sitoutunut varsinaiseen työhönsä. Nyt hän haluaa ilmeisen intohimoisesti taiteilijaksi kaikkien niiden vuosien jälkeen, jolloin aamusta iltaan ahkeroi mainosgraafikkona. Perheettömänä Kaisu saattoi keskittyä työhönsä aamu-yhdeksästä iltakahdeksaan. Kun muut poistuivat työpaikalta neljän jälkeen, hänen työpäivänsä tuntui vasta alkavan. Tulokset näkyivät. – En ole koskaan katunut ammatinvalintaani, en ole koskaan

mennyt työpaikalle vastenmielisesti.

Ollessaan lapsi Kaisu ei osannut uneksia työstä mainostoimistossa. Maalla sellaisia ei 60-luvulla ollut. Hänen uransa oli pitkälle sattumaa. Sen hän tunnustaa, että äiti – maalaistalon emäntä Paavolan ja Vihannin rajalla – vaivasi päätään miettiessään navettapolulla, mitä nimenomaan tyttäristä isona tulisi. Toki äiti oli nähnyt, että kuopus viihtyi piirtämässä pirtinpöydän ääressä. Taiteellista lahjakkuutta oli kuitenkin pesueen vanhemmissakin lapsissa. Nyt Kaisu arvelee sen olevan perimässä sekä isän että äidin puolelta. Käsiyöt luontuivat äidiltä, puutyöt taas isältä Matilta, jonka äiti Kaisa oli Kalle Elias Verkasalon tytär. Äidin puolelta löytyy myös taiteilijoita. Serkku Jussi Ahola on teollinen muotoilija.

Oppikoulua ei Paavolassa – eikä liioin Vihannissa – Kaisun lapsuudessa ollut. Siispä Kaisu kävi kansakoulun jälkeen Haapa-veden kansanopiston ja Oulaisen kauppakoulun. Ensimmäinen työpaikka oli Pohjois-Mainos Oulussa. Seuraavaksi hän pyrki Mainosgraafikkojen kouluun Helsinkiin ja pääsi. Helsingissä ensimmäinen mainostoimisto oli Turkama & Kumppanit ja sen

jälkeen Liikemainonta-McCann. Vuonna 1974 hän aloitti Harkonmäki Oy:ssä, missä viipyi peräti seitsemäntoista vuotta, viimeiset seitsemän vuotta taiteellisena johtajana. Vuonna 1991 oli edessä oman yrityksen perustaminen, mitä ratkaisuaan hän ei ole koskaan katunut.

Veljiä Kaisulla oli kaksi. Toiseksi vanhin Kosti otti haltuunsa kotitalan, jota nyt emännöivät hänen leskensä Leena ja tyttärensä Kaija-Leena. Klaus-veljestä tuli pankin talousjohtaja, siskoista vanhin Raakel meni postiin töihin ja eteni myyntineuvottelijaksi, Airasta tuli suurtalousemäntä, Vapusta ompelija, joka myös perusti oman yrityksen. Raili opiskeli kansakoulun opettajaksi, mutta taiteilija hänestäkin tuli. Hän myös istui sukuseuran hallituksessa 1991-1994. Maijusta tuli sairaanhoitaja ja Kaisun, kuopuksen, kohdalla sukukirjassa lukee mm. näin: ”Suunnitellut Werkasalon Sukuseuralle sukuvaakunan pohjalta sukuviirin, standardin, exlibriksen, suunnitellut tämän

Kaisu Klemetin postimerkkiaiheinen näyttely on Vihannin Ukonkantissa 1. – 15.7.2009. Näyttelyyn voi tutustua sukujuhlien aikana. Näyttelyssä on mukana myös vuonna 2002 maailman kauneimmaksi valittu postimerkki ”Vesi luonnon voimavara”.

Näyttelyssä on mukana myös Henna Nivarpää-Ampujan keramiikkaa.

kirjan taiton ja tehnyt kannen ym.”

Kaisun merkittäviä asiakkaita ovat olleet mm. Arctia, Neste, Tielaitos, Metsäteollisuuden Keskusliitto ja Suomen Kuntaliitto Tapahtuma- ja kampanjatunnuksia hän on tehnyt useita, mm. ”Suomi elää metsästä” ja ”Käsityökesä”, jotka molemmat luontuivat hyvin maalaistalon tyttärelle. Postimerkkejä hän on piirtänyt viimeisten kymmenen vuoden aikana useita. Aiheina ovat olleet mm. linja-auto Suomessa 100 vuotta ja taksiliikenne Suomessa 100 vuotta, hyötyliikenne, joukko-liikenne. Viimeiset Kaisun suunnittelemat postimerkit ”Kirjeet” kuuluvat Europa-sarjaan ja teeman on Pekka Halosen ja hänen vaimonsa kirjeenvaihto. Merkittävimmät tunnustukset työstä ovat olleet palkintoja useista vuoden kampanjakilpailuista ja julkaisujen ulkoasuista. Runsas vuosittain tasavallan presidentti myönsi Kaisulle Valkoisen Ruusun ritarikunnan rintamerkin – Työtä ei kuitenkaan tehdä kilpailuja varten, Kaisu Klemetti sanoo. – Mainosgraafikon ammatti, jota parempaa en itselleni olisi voinut toivoa, on vain yksi ammatti muiden joukossa. En ole suhtautunut tähän liian intohimoisesti, kun elämään täytyy mahtua paljon muutakin.

Haravoidessaan pikkutyttönä heinäpellolla ojanpientareita Kaisu Klemetti ei voinut aavistaa, että joskus pelaisi golfia ja kalastaisi perhokalastajien paratiisissa Uudessa Seelannissa.

Anna-Liisa Mikkela

Seppo Ilmarisen sukua

Syksyllä 2007 käydessäni erään kerran vanhempieni luona oli isälläni näyttää mielenkiintoisia DVD-tallenteita. Toinen oli otsikoltaan **Mustaruutiaseet** ja toinen **Käsityönäytteitä**. Kalervo Sutela (Annanhaaralaisia kuten oma perheemme) apureineen oli käynyt tallentamassa isän kädentaitoja ja työstänyt tulokset upeiksi kokonaisuuksiksi musiikkitaustoineen kaikkineen. Kuinka arvokasta! Sittenmin talvella 2007-2008 otti äidin serkku Kaisu Mikkela (Annan haara, Toivo Y. Mikkelan tytär) yhteyttä kertoen varanneensa Vihannin kirjaston näyttelytilan elokuuksi -08 isän töiden näyttelyä varten. Kevään ja kesän aikana mietittiin toteutusta ja esillepanoa, valittiin esineistöä ja hankittiin sitä suvunkin piiristä. Kaisu Mikkelältä saimme paljon hyviä vinkkejä huomioitavista seikoista, ja Kalervo Sutela oli jälleen korvaamattomana apuna niin näyttelyyn liittyneiden tekstien laadinnassa kuin sen pystytystilanteessakin.

Elokuisena sunnuntaina kokoontui työteliäs joukko näyttelyä pystyttämään ja ensimmäisenä näyttelypäivänä pidimme iloiset ohjelmalliset avajaiset – sukuseuralaisista oli jälleen kerran ohjelmaan osallistumassa Eija Hanhineva (Jaakon haara) ryhmineen. Äidin serkun Marja-Leena Salkolan (Toivo Y. Mikkelan tyttäriä Annan haarasta hänkin) sommittelemana oli näyttelyn otsikkona **Monena mies eläessään** ja sen mukaisesti oli esillä läpileikkaus niistä töistä, joita isä eri materiaaleista on toteuttanut.

Raija Lumiaho
(Annan haara, Jaakko Mikkelan Sirkka-tyttären tytär)

Pentti Lumiaho

Annan sukuhaarassa on monia taitavia perinteisen käsityön sekä taiteen tekijöitä. Eipä liene ihmetelemistä siinäkään, että Annan perillinen Sirkka Liisa Mikkela avioitui vihantilaisen Pentti Väinö Jaakko Lumiahon kanssa joko tietäen tai tietämättä ennalta tule-

van miehensä erinomaisista kädentaidoista.

Tuskinpa Mikkelan kaupassa työskentelevä Sirkka-neiti olisi huolinutkaan kuivaa teoreetikkoa tai käsistään taitamatonta miestä puolisoiksi, sillä oli hän kaiketi havainnut, että menestyäkseen liikelämässä tarvittiin sielläkin monenlaisen käytännön taitojen osaamista.

Vihannin Lampinsaaren kaivoskylässä Sirkka ja Pentti tekivät pääasiallisen työuran. Pentti työskenteli kirvesmiehen titteliä käyttäen kaivoksen eri huolto-osastoilla ja oli arvostettu "jokapaikan" huoltomies. Täällä hän oppi käyttämään

vaativia työstökoneita ja valmistamaan huoltoa vaativiin kohteisiin uusia osia jne. Kerrassaan korvaamaton yleismies.

Jouduttuaan sairauden vuoksi eläkkeelle hänellä ei mennyt sormi suuhun eikä peukalo ollut siirtynyt keskelle kämmentä muuttuneista olosuhteista. Hän jatkoi taitojensa kehittämistä monella uudella alueella, oli jopa ekologisen ajattelunsa vuoksi edelläkävijä Vihannissa. Pentti valmisti kierätysradioattoreista aurinkolämpöaseman taloonsa Lumimetsässä. Auringosta taloon saadaan lämpöä lämmitykseen ja lämmintä käyttövetä 9 kuukauden ajan vuodessa – käytännöllisesti katsoen ilmaiseksi.

ASEET

Valtakunnan kuuluisuutta Pentille tuli aseiden parissa. Itse hän ker-

too näin johdantona töidensä ja keksintöjensä "retrospektiivisessä" näyttelyssä Vihannin kirjastossa kesällä 2008:

"Olin pitkään suunnitellut ja miettinyt suusta ladattavan mustaruutiaseen valmistamista. Olin kierrellyt eri museoissa katselemassa mallia. Lopullisen sysäyksen aseiden tekoon sain, kun Pellerovo-lehdessä oli juttu lestijärvisestä sepästä Uno Vedenpäästä ja hänen tekemistään aseista. Soitin Vedenpäälle ja sain kutsun tulla pikaisesti käymään. Lähdinkin oitis matkaan. Olihan Vedenpäällä tuvan seinällä aikamoinen kokoelma suustaladattavia. Katselin niitä. Seppä kehotti valitsemaan niistä jonkun malliksi. Tein työtä käskettyä ja seppä purki valitsemani kiväärin lukkolaitteen. Katselin ja piirustelin muistiin osien mallit. Seppä vielä kertoili niiden valmistuksesta ja mistä raaka-aineista kukin osa tulisi valmistaa. Sainpa vielä ostettua häneltä piipuaihionkin. Siitä se lähti. Samaan aikaan alkoi Oulas-Opistossa Vihannissa puu- ja metallityökurssi. Menin kurssille ja keväällä minulla oli valmis ase. Työni oli ainoana pyssynä esillä opiston oppilastöiden näyttelyssä. Kuinkas kävikään! Näyttelyn jälkeen puhelin soi. Oulas-Opiston rehtori Juhani Kataja soitti ja kertoi joidenkin näyttelyssä käyneiden kiinnostuneen aseesta ja sen tekemisestä. Rehtori tiedusteli, alkaisinko opettaa aseiden rakentamista opistossa. Suostuin emipimättä. Työsuhde on nyt kestänyt kaksikymmentä vuotta ja jatkuu edelleen. Täytin huhtikuulla 78 vuotta. Lumimetsässä 1.8.2008. Pentti Lumiaho"

Pentti Lumiaho on opettanut Haapaveden, Oulaisten ja Ylivieskan kansalaisopistoissa vanhojen aseiden rakentamista (mm. mustaruutiaseet) kaikkiaan 20 vuotta. Opetustyötä varten hän on kehitellyt omaa välineistöä ja omia keksintöjä, mm. rihlanvetolaitteen, jossa on useita innovatiivisia ratkaisuja. Tämä laite on ainoa kappale laatuaan Suomessa ja sitä ovat käyneet tutkimassa monet alan asiantuntijat. Tyypillisenä

esimerkinä luovasta kekseliäisyydestä on erään saksalaisen asehtaan mustaruutipistooli. Pentti kehitteli sen laukaisumeکانismia toimivammaksi vähentämällä aseiden laukaisuherkkyyden mekaanisia osia viidestä kahteen ja samalla sen käytettävyys nousi aivan toiselle asteelle. Pentin upeat mustaruutiaseet ovat tulleet tutuiksi alan harrastajien keskuudessa. Varsinkin pienoistykeillä, jotka ovat tarkkoja kopioita alkuperäisistä, hän on saavuttanut peräti 12 Suomen mestaruutta mustaruutiaseiden ampumakilpailuissa.

VALOKUVAUS

Vihannin kirjastossa olleessa näyttelyssä oli esillä mm. Vihannin Lionsien painattamia kalentereita, jotka koostuivat useampana vuonna Pentin ottamista luontokuvista (kärpistä, pöllöistä, ketuita jne.). Pentti itse kertoo valokuvausharrastuksestaan:

"Miten innostuin valokuvaamisesta?

Kiinnostukseni mustavalkokuvaukseen heräsi, kun pääsin Valokuvausliike Helioksen järjestämälle kuvaussafarille Kuhmon salomaille perheeltäni 50-vuotislahjaksi saamalla lahjakortilla. Vuosi oli 1980. Safarin tukikohdaksi oli vanha savottakämpä, tilava hirsirakennus, jossa oli kaikin puolin hyvät tilat kurssin pitämiseen. Päivät kiertelimme maastossa kuvauskohteita etsien. Illat kuluivat filmien kehittämisessä, kuvien valmistamisessa ja päivän tapahtumien kertaamisessa ym:ssä. Olin innoissani. Filmien kehittäminen ja kuvien valmistaminen oli minulle täysin uutta ja halusin ottaa kurssista kaiken hyödyn. Safarin päättyessä sain ahkerimman oppilaan kunniakirjan. Kotiin päästyäni aloin suunnitella pimiötä, suurennuskoneen hankintaa ym:ta. Myöhemmin erikoistuin eläinten kuvaukseen, mutta ensimmäiset kuvani olivat kuitenkin maisemakuvia. Vuosien myötä taitojeni kartuttua aloin miettiä kuvien julkaisemista. Arastellen menin Pyhäjokiseudun päätoimittajan Marjaana Knuutilan luokse. Hän innostui näkemästään ja ensimmäiset sanomalehti-

kuvani ilmestyivät 1980-luvun puolivälissä. Pään auettua jatko oli helppoa. Ottamiani valokuvia on julkaistu Pyhäjokiseudun lisäksi Raahenseudussa ja Metsästäjä-lehdessä. Valokuvanäyttelyitä on ollut kaksi, toinen Vihannissa, toinen Oulaisissa.

Lumimetsässä 1.8.2008

Pentti Lumiaho"

SEPPO ILMARISEN SUKUA?

Edellä kuvatut käytännön lahjakkuusalueet ovat vain osa Pentin osaamisesta. Pentin töiden kokonaisuudessa on kymmeniä erikoisuuksia hienoista jalometallikoruista kotipellon pajusta tehtyihin käyttö- ja koriste-esineisiin. Löytyy kauniisti soivia viuluja, pronssimetallivalutöitä, puukkoja, visakoivuisia kuksia, tuohikontteja ja -virsuja, tinasta valettuja astioita ja niin edelleen. Luetteloa voisi jatkaa vaikka kuinka pitkäksi. Hän tekee mitä haluaa ja muut mitä osaavat. Kaikilla ihmisillä on elämän alueilla näyttää toteutuvan sama ilmiö. Lahjakkuudet tulevat esille kaikissa olosuhteissa. Mietimme kerran tätä Reetan sukuhaaraan kuuluvan "monilahjakkuuden" Samuli

Siponmaan kanssa. Leikiteltiin ajatuksella, että jospa Pentti olisi suunnannut kapasiteettinsa jotenkin toisin, saattaisi hän istua vaikkapa jonkin teknisen laitoksen emeritusprofessorina ja nostella papereita pinosta toiseen. Tähän Samuli totesi: "Varmaan saattaisi olla näinkin, mutta nuo kaikki kauniit esineet ja keksinnöt olisivat ehkä silloin jääneet tekemättä – parempi näin."

Kalervo Sutela

Valokuvista

Sukuseuran kuva-arkisto

Kohta Verkasalon sukuseuran perustamisen jälkeen ruvettiin keräämään valokuvia seuran tarpeisiin. Haluttiin pelastaa arkistoon sellaista suvun tai paikkakunnan historiaa, joka oli jo menossa unohduksiin. Vuoteen 2000 mennessä kuvia oli kopioitu noin 300 kpl, joista oli sekä negatiivi että paperikuva arkistossa. ATK-tekniikan edistymisen myötä ja kuvan kopioimisen tultua mahdolliseksi suoraan kuvasta sähköiseksi tiedostoksi riittävällä tarkkuudella, negatiivi jäi pois. Pieni osa kuvista on siis vain sähköisessä muodossa ja paperille tulostettuna. Koko arkisto (yli 300 kuvaa)

on tietysti myös digitaalisessa muodossa, mutta alkupään kuvien tarkkuus ei ole riittävä julkaisuissa käytettäväksi. Silloista, 1990-luvun tekniikkaa käyttäen tietokoneen kovalevy olisi täytynyt kokonaan jo noin 200 kunnollisesta kuvasta.

Arkiston kuvien sisällöstä on tehty tietokanta, josta voi tehdä hakuja esim. nimen, syntymäajan, asia-aiheen tms. avulla. Lisäksi isojen ryhmäkuvien henkilöistä on luetteloita Word-tiedostoina. Arkisto ei ole viime vuosina kasvanut, eikä sen tarjoamia mahdollisuuksia ole käytetty.

Vanhojen kuvien informaatioisisältö

Vieressä on isäni isovanhempien kuva, joka on otettu n. vuonna 1911 Siponmaan viljapellon reunassa. Kuvan sain kopioitavakseni Irja Erkkilältä, serkultani. Se oli juuri noin haalea ja keltainen.

Oikealla sama kuva on kuvankäsittelyohjelmaa käyttäen "entistetty". Kuvaan ei ole lisätty mitään. Muutamia pahoja reikiä on paikattu.

Tästä kuvaparista selviää ainakin se, että haaleaan kuvaan sisältyy melkein alkuperäinen määrä informaatiota. Tämän käsitellyn kuvan sähköinen koko on jo sen suuruinen, että se voidaan painaa julkaisuun.

Kuvan kolmas henkilö jäi tuntemattomaksi. Myös kuvan silponeesta vandaalista ei ole aavistustakaan.

Mitä kuvasta voi löytyä?

Kun kuvaa katsellaan heti sen ottamisen jälkeen, on aivan selvää, että katsoja tietää tutuiksi kuvan esittämät asiat. Kuvataan nykyisyyttä, tuttua elinympäristöä. Seuraava kuva on myös seuran arkistosta, otettu Alatalon puintipaikalla Kilpualla v. 1919.

Tämä sama kuva on sukukirjan aukeamalla, s. 108-109. Valitsin sen aikanaan esimerkiksi kuvan informaatioarvosta. Sehän on kasvanut yhdeksän vuosikymmenen aikana monin-

kertaiseksi ja eräällä tavalla korvaamattomaksikin. Laskin silloin, että kuvasta löytyy meidän ajastamme kadonneita asioita aidan vitsaksesta herrana istu-

vaan lokomotiivin käyttäjään saakka kymmenittäin. Tämän kuvan aineksista saisi melkoisen kertomuksen edellisen vuosisadan elämästä

Värejä kadoksissa

Kunnolla 100 vuotta sitten tehty mustavalkoinen kuva on palautettavissa haalistuneestakin paperikuvasta tai negatiivista lähes entiseen loistoonsa, mutta entäs "ruskettunut" värikuva, mitä sille voi tehdä. Negatiivi on monesti parempi kuin paperikuva. Siitä voi saada kelvollisen valokuvaamossa. Tietokonekonsteja on tarjolla erilaisia kuvankäsittelyohjelmia osaaville. Tarvitaan siis kone ja skanneri sekä ohjelma. Olen käyttänyt Photoshop Elements-ohjelmaa, joka on "karvalakkiversio" ammattilaisten suosimasta Photoshop'ista. On olemassa monia helpompia ohjelmia. Kameroidenkin mukana tulee usein aivan käypäisiä työvälineitä.

Seuraava kuvapari näyttää, mitä jo melkein menetetille kuvalle voi tehdä

Valokuvien hautausmaita

Kuva voi hävitä nykyisin monella tavalla. Digitalinen kuva katoaa aivan varmasti ennemmin tai myöhemmin siitäkin syystä, että tallennusvälineet eivät säilytä sisältöään loputtomiin. Joittenkin kultapäällysteisten DVD-levyjen arvellaan kestävän saman kuin hyvä paperikuva kestää, eli noin 100 vuotta. Kun sukukirjaa tehtiin, oli korpuksi haukuttu levyke tavallisin tiedon säilytyspaikka. Sitten tuli... ja sitten tuli... ja vieläkin tulee uusia säilytysmenetelmiä. En osaa kuvitella, että esim. v. 2109 joku Verkasalo ilahtuisi kuvista, joita hän arvelee olevan oudon näköisellä muovilätkällä. Tietokoneen tuottamat tallenteet ovat siis tiedon loppusijoituspaikkoja siinä missä haudat-

kin. Levykkeen päällä saattaa olla nimi, mutta levykkeen sisältä ei välttämättä löydy niinkään paljon sisältöä kuin hautakiven alta.

Välisijoituspaikkana tietokone on ihan hyvä, kunhan muistaa ottaa kuvatiedostoistaan varmuuskopioita. Sanomalehdillä oli pitkään käyttämiensä kuvien arkisto, josta löytyi melkein mitä tahansa oikeina valokuvina. Kysyin erään lehden toimitukselta, missä heidän ottamiensa kuvien säilytyspaikka on. Toimittaja sanoi sen olevan lehtitalon tietokoneessa ja säilyvän siellä kunnes kovalevy poksahuttaa! Pelkään, että tulee tämän aikakauden kuviin suuri aukko.

Hyviä neuvoja

Tee hyvä päätös, että käyt vanhat kuvasi läpi, kirjoitat kuvan asiasisällön lyijykynällä kuvan taakse ja mietit sitten, miten saisit nekin haalistuneet värikuvat taasen ennalleen. Joku perillinen, sukulainen tai sukuseura voisi kiitollisena muistaa Sinua, jos näin tekisit.

Lopuksi on tunnustettava, että tällä koneella on jo tuhansia järjestämättömiä kuvia, laatikoistani löytyy oudolta näyttäviäkin otoksia melkein tuntemattomis-

ta ihmisistä. Vanhimpia kuvia olen kyllä suurimman osan kunnostanut ja järjestänyt, mutta mitään perusteellista parannusta en ole kyennyt tekemään.

Mistä se paha pappi saarnasikaan?

Luovuttaisin mielelläni hallussani olevan Sukuseuran kuva-arkiston hyviin käsiin.

Samuli Siponmaa

Jussi pätkättää taas

John Deere traktorin vaiheita

Sukukirjassa on esitelty erään John Deere -merkkisen traktorin historiaa. Traktori on edelleen olemassa Vihannin Lehtosaassa ja voi hyvin.

Aikoinaan Jaakko Verkasalo oli kiinnostunut traktorin hankkimisesta ja lähetti poikansa Unton keväällä 1937 Ilmajolle katsomaan, miten John Deere -merkkisellä koneella työt onnistuvat. Kotopuolella kun ei vastaavaa merkkiä ollut. Työ ilmeisesti kävi laatuun, joten tuonmerkin traktori tilattiin. Traktori tuotiin junalla Kilpuan asemalle, josta Unto sen ajoi kotiin.

Jaakon pojista traktorikuskina aloitti Unto. Osmo jatkoi kun Unto joutui sotaväkeen ja sotaan. Myös Osmo tarvittiin sotatöihin, jolloin Elias siirtyi ajohommiin. Veljeksistä Eero ajoi vähiten keskittyen muihin töihin. Yrjö on tehnyt Jussilla töitä vuoteen 1962 asti, jolloin taloon ostettiin Fergu ja Jussi jäi eläkkeelle.

Jussi on ollut monenlaisissa töissä Vihannissa ja vähän kauempanakin. Kyntö- ja karhityshommia on riittänyt ympäri Vihantia. Uutismaata on kynnetty ja lähes koko Kauraperä on raivattu Jussilla.

Sodan jälkeen Jussi oli tukinajossa ja päreitä höyläämässä Kuusamossa. Työ oli äänekästä. Niinpä Neuvostoliiton rajavartiolaikokselle piti antaa selitys, mikä Suomen puolella pätkättää.

Jussi on ollut myös Kauraperän tietyömaalla lanaamassa ja jyräämässä sekä kyntöhommissa Rovaniemen Leipeellä 50-luvun alussa. Tuolta reissulta Osmo löysi Ellinsä.

Myöhemmin 50-luvulla alkupeuräisten rautaisten piikkipyörien tilalle laitettiin kumipyörät, jolloin Jussia voitiin käyttää niittämiseen hevosniittokoneen vetäjänä sekä peräkärryn edessä mm. heinäkuormien ajoon. Kumipyörien levyt teki Paavo Pasanen, seppä Ilveskorvesta.

Yrjö Verkasalo ja pätkättävä Jussi vuonna 2006

Remontit ja muut vaiheet

Suurempi remontti Jussille tuli vuonna 41, kun Lähdesmäen talossa oli tulipalo ja Jussi oli tuolloin siellä liiterissä. Kuumuudessa mm. bensatankki räjähti. Onneksi vedet olivat moottorissa, joten se ei vioittunut. Bensatankin korjasi Hannes Manner Oulaisista. Magneetto piti korjata ja traktori maalata ja taas pätkätyt jatkui.

Huonojen sodanaikaisten voiteluöljyjen takia alkoivat moottorin kiertokangen laakerit ääntämään. Elias tekniikan miehenä teki muotin laakereille ja valoi laakerimetallista uuden laakerin.

50-luvulla uusittiin moottorin sylinterilohkot ja männät, ne kun olivat jo harvat. Remontin teki Heikki Arvola (Lievolan Heikki), joka oli tunnetusti taitava mies monessa asiassa.

Aikaa kului 15-20 vuotta. Jussi ei ollut käyntikunnossa. Yrjö alkoi miettiä, löytyisiköhän tuosta vielä elämää. Lievolan Heikin avulla Jussi heräsi henkiin ja kävi Oulussa maatalousnäyttelyssä John Deeren osastolla näytillä. Kun Yrjö pyöräytti Jussin käyntiin, niin johan

riitti kuhinaa koneen ympärillä. Taisi olla osaston vetonaula.

Taas meni vuosia. Tultiin nykypäiviin ja alkoi traktoreiden tuunausvuodet. Ajan hammas oli pu-reskellut, ja Jussi kaipasi taas remonttia. Jussi vietiin Lumimetsään Koivikko Tatun huomaan. Tatu on taitava vanhojen autojen entisöijä. Jussiin piti uusia jäähdyttäjän kenno ja letkut. Vanhoja autoja korjaillessaan Tatu on tottunut etsimään koneen osia kauempaa, aina valtameren takaa. Iowan osavaltioista USA:sta löytyi liike, joka on erikoistunut vanhoihin John Deere traktoreihin. Tarvittavat kaasuttajan osat löytyivät heidän nettisivuiltaan. Tilaus nettiin, ja paketti oli jo viikon kuluttua täällä postilaatikossa. Nyt Jussi pätkättää taas aivan mukavasti.

Jussin pätkätystä voit käydä katsomassa ja kuuntelemassa Werkasalon sukuseuran nettisivuilla. Video on kuvattu elokuussa 2008.

Yrjö Verkasalo
Petri Verkasalo

Verkasalon sukuseura on järjestänyt Vihannin kotiseutukeskuksessa kahtena peräkkäisenä kesänä sukuleirin, joiden keskiössä ovat olleet lapset. Myös ensi kesänä Uhtuankantti kutsuu Yrjö Juhonpoika Verkasalon jälkeläisiä yhteiseen lomaviettoon. Näitä leirejä ovat ansiokkaasti vetäneet opettajat Eija Hanhineva ja Minna-Mari Myllykangas, molemmat Jaakon sukua. Leirien onnistumisesta kertoo se, että monet leiriläisistä ovat tulossa leirille jo kolmatta kertaa.

hevosia ja lampaita taapertamaan nurmikolle. Ehkä ensi kesänä pääsemme johonkin maalaistaloon koskettamaan vasikan turpaa tai lampaan villaista selkää.

Leirikonkareita ovat ensi kesänä viitasaarelainen Heini Sydänmetsä, 11, siilinjärveläinen Elias Benelmili, 6, vantaalainen Ella Salkola, 9, pulkkilalaiset Marjo, 13, ja Ippe, 11, Myllykangas sekä helsinkiläinen Matilda Mikkeli, 4. Heini ei ole hetkeäkään kyseenalaistanut ensi kesänkään leirille tuloaan. Eliasta poikien heikko osanotto ei vuosi sitten haitannut.

Minun lempikukka on ruusu ja mummu sanoo minua Ruuskai, mutta kyllä tämä Vihannin kukkakin on kaunis, pohtii Matilda.

Uhtuankantti vetää Verkasaloja

Vuosi sitten leirin ohjelmaa ei suunniteltu etukäteen kovin tarkkaan eikä aikataulua tiukaksi. Improvisoiden ajateltiin päästävän paremmin päämäärään: onnistuneeseen yhdessäoloon. Kiire unohdettiin ja yhteisiin arkisiin askareisiin ja rupatteluun jäi aikaa. Molemmat leirit on toteutettu Vihannin kotiseutukeskuksessa, missä lapset – monet kaupungeista – ovat voineet kokea välähdyksen isovanhempiensa vuosien takaisesta vihantilaisesta kesänvietosta. Vielä kun saisi lehtiä,

Monenlaiset piha- ja sisäleikit, kivien maalaaminen Minna-Marin ohjauksessa, makkaran paisto luonnossa Mikko Hanhinevan kanssa, Hanna-tädin pikkuleipien leipominen Eijan johdolla sekä uiminen Kirkkojärvässä Marjo ja Ippe Myllykankaan valvonnassa oli mieluisaa puuhaa. Talven aikana serkkuset Elias ja Ella ovat houkutelleet ensi kesäksi mukaan myös Ellan isosiskon Annikan, 12. Ilmoittautuminen ensi kesän leirille on siis jo alkanut.

Toisena leiripäivänä viime ke-

sänä joukko poikiakin pelmahti Uhtuankanttiin. Päivä sopi mainiosta vihantilaisille Joni Franssille, silloin 6, ja Johan Hanhinevalle, 8, sekä viitasaarelaiselle Konsta Sydänmetsälle, 8, koska ohjelmassa sattui olemaan juuri lähtyjen paistoa. Paistamisesta vastannut seniorileiriläinen laski ohjelmanumeron varsin suosituksi: liki 50 lähtyä upposi leiriläisten ja vieraiden suihin.

Ensi kesän leirillä on uutta näytelmän teko. Kahdessa päivässä on tarkoitus saada esityskuntoon näytelmä, joka kertoo Verkasalolen elämästä Vihannissa 1800-luvun lopulla. Esitykseen tarvitaan paljon ihmisiä. Pääosien esittäjiä, joilla siis on useita repliikkejä, on kuitenkin vähän ja he ovat aikuisia. Lapsilla on ainoastaan lyhyitä vuorosanoja. Lapset esittävät mm. eläimiä ja puita. Näytelmän tekemisestä ja esittämisestä on tarkoitus tehdä hauska ikimuistoinen kokemus. Tavoitteena on yhdessä keksimisen ja tekemisen ilo.

Sukuseuran perhe- eli puuhaleirit ovat edullinen tapa viettää pari päivää suvun maisemissa: osallistujille majoitus on ilmaista, osallistumismaksuna on vain pieni ruokaraha. Ensi kesänä leiri on helppo yhdistää sukujuhlille tuloon.

Anna-Liisa Mikkeli
Kuvat Eija Hanhineva

Kuulkaahan lapset, makkarat maistuu täällä Pyhäjoen Polusjärven rannalla. Mikko Hanhineva, sanoo leirin isähaamo Mikko Hanhineva

Elias Konsta Johan Matilda Mikko

Internet ja sukuseura

Werkasalon Sukuseura ry

Werkasalon Sukuseuran kotisivut avattiin vuonna 2001. Tarkoituksena oli saada jäsenille toimiva tiedotus- ja informaatiokanava keväisin ilmestyvän perinteisen jäsenlehden lisäksi. **Nykyisin kotisivut ovat välttämätön työväline niin yksityisen kuin julkisen sektorin tiedonvälityksessä.** Nimenomaan yhdistyksille ja järjestöille mutta myös yksityisille toimijoille internet tarjoaa nopean ja edullisen tiedonvälitys- ja kommunikoidemahdollisuuden. Ilman tätä mediaa yhteiskunta ei enää toimisi. Merkittävä osa yhteiskunnallisesta informaatiosta välittyy nykyään juuri internetissä.

Jäsenistön kiinnostus sukuseuran kotisivuja kohtaan heräsi hitaasti. Vuonna 2006 keskusteltiin vuosikokouksessa seuran viestinnän kehittämistä, ja jäsenistöltä tuli useita toivomuksia tilanteen korjaamiseksi.

Keväällä 2007 järjestettiin Helsingissä palaveri, jossa fil. tohtori Marja-Liisa Viherä opasti joukkoa sukuseuralaisia uuden median saloihin. Marja-Liisa on uranuurtaja vuorovaikutteisen internetin

vakiinnuttamisessa mm. suomalaisen nuorison ja lasten käyttöön

Vuonna 2007 Werkasalon kotisivulle mahdollistettiin blogin kirjoittaminen. Blogi on yleisnimi forumille, jossa sen käyttäjät voivat osallistua keskusteluun joko omalla nimellä tai nimettömänä.

Blogikaan ei aktivoinut sukuseuralaisia. Kirjoitukset jäivät yksittäisiksi yrityksiä, joista vuorovaikutus puuttui. Varsin pian tultiin siihen tulokseen, että blogin rakenne ei sovellu kaikkeen siihen mitä sukuseura informaatiota ja kaessaan haluaa. Seuraavaksi etsittiin järjestelmän perustaksi toinen formaatti ja se nimettiin keskustelupalstaksi. Uusi formaatti antaa hyvän mahdollisuuden rakenteelliseen sisällön suunnitteluun ja tarjoaa myös muita käyttöä helpottavia ominaisuuksia. Keskustelupalstan nykyinen rakenne on hyväksytty sukuseuralaisten keskuudessa suhteellisen lyhyessä ajassa. Sivujen kehittämistä jatketaan nykyiset ja uudet tarpeet huomioiden.

Kotisivut antavat hyvän perustan lähteä kehittämään vuorovai-

lutteista toimintaa sukuseuran jäsenten välillä. Kävijämäärä seuran kotisivulla on moninkertaistunut viime kesästä lähtien. Vuodesta 2003 vierailijoita on ollut yhteensä yli 4000 joista keskustelupalstan avaamisen jälkeen liki 3000.

Sähköisen viestinnän yleistymisen vaatii ihmisiltä paitsi taitoja myös välineitä. Tällä hetkellä maassamme on paljon ihmisiä, joilta nämä edellytykset puuttuvat. Koska sukuseuran jäsenistössä on paljon ikäihmisiä, he jäävät automaattisesti tämä tiedottamisen ulkopuolelle.

Opetusta internetin käyttöön ja hyödyntämiseen on nykyään tarjolla paljon ja se on myös yhteiskunnan tukemaa. Käytäntö ja tutkimukset ovat osoittaneet, että tätä mahdollisuutta käytetään hyväksi, eikä esimerkiksi ikä todellakaan ole oppimisen este. Kun seniorikansalaiset opiskelevat internetin käytön, he eivät halua luopua siitä. Tällä on suuri merkitys paitsi sukuseuralle koko yhteiskunnalle.

Osallistu keskusteluun: <http://suvut.genealogia.fi/verkasalo/> → keskustelupalsta

Juhani Mikkilä
Sukuseuran hallituksen jäsen

Myymlähinnasto

Sukukirja	40,00 €
Isännänviiri	53,00€
Pöytästandaari	28,00€
Korut	
Naisten koru	~~55,00€~~ 70,00€
Kalvosinnapit	~~40,00€~~ 50,00€
Solmioneula	~~40,00€~~ 50,00€

Korujen hinnat nousseet paperilehden painamisen jälkeen

Tilaukset

Ilkka Werkasalo
Verkaperäntie 195 B
86360 Ilveskorpi
040 5817 912

Kirjoja myös
Eija Hanhinevalta ja
Pekka Werkasalolta

